

## บทที่ 5

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 สามารถสรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

#### สรุปผลการวิจัย

##### 1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นครูผู้สอน จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 60.58 ผู้บริหาร จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 20.71 และเป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 18.71 โดยส่วนมากปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 49.22 ขนาดใหญ่ จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 28.07 และขนาดเล็ก 102 คน คิดเป็นร้อยละ 22.71

2. บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

##### 2.1 ด้านหลักนิติธรรม

พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านหลักนิติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การออกกฎ บัญญัติ โดยคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ ของบุคลากรของโรงเรียน จัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ ในการออกข้อบัญญัติโรงเรียนที่จะมีผลบังคับใช้กับบุคลากรคือครู นักเรียนในโรงเรียน เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะครู และนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีผลบังคับใช้กับโรงเรียน การบริหารงานของโรงเรียน มีความชัดเจนปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับ อยู่ในระดับมากที่สุด และ โรงเรียนมีการปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก

## 2.2 ด้านหลักคุณธรรม

พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านหลักคุณธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บุคลากรของโรงเรียน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม บุคลากรของโรงเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพอ่อนโยน และมีไมตรีจิตพร้อมทำหน้าที่ บุคลากรของโรงเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในศีลธรรมและจรรยาบรรณ บุคลากรของโรงเรียนบริหารงานโดยยึดหลักความถูกต้องและเป็นธรรม อยู่ในระดับมาก และบุคลากรของโรงเรียนปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนและสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด

## 2.3 ด้านหลักความโปร่งใส

ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านหลักความโปร่งใสโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และนักเรียน ติดตามตรวจสอบแผนงานและโครงการต่าง ๆ การจัดเก็บภาษี กระจายอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม กระบวนการทำงานของโรงเรียน เปิดเผย ตรงไปตรงมา พร้อมทั้งจะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลา ข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผย มีความถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง อยู่ในระดับมากที่สุด และ การบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ มีการสรุปเปิดเผย ต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และนักเรียน อยู่ในระดับมาก

## 2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

## 2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ

ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านหลักความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นำโครงการ กิจกรรม หรือแผนงานที่

แปลงไว้ไปดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรม โรงเรียนมีความเอาใจใส่ต่อปัญหาของคณะครูและนักเรียน การให้บริการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ด้วยความรับผิดชอบตบสนองความต้องการของบุคลากรโรงเรียน บุคลากรของโรงเรียนมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และ การปฏิบัติงานของครูผู้สอนคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก

## 2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า

ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านหลักความคุ้มค่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อส่วนร่วมและโรงเรียน มีการรณรงค์ให้ครูผู้สอนละนักเรียนประหยัด ทรัพยากรธรรมชาติ การปฏิบัติงานของครูผู้สอนมีความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด และ การจัดสรรบุคลากรในโรงเรียนมีความเหมาะสมและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่ การใช้งบประมาณมีความคุ้มค่า เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่โรงเรียนได้รับ อยู่ในระดับมาก

### 3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามสถานภาพและขนาดสถานศึกษา เป็นดังนี้

3.1 สถานภาพ พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

3.2 ขนาดสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ทั้ง 6 ด้านเป็นดังนี้

#### 4.1 ด้านหลักนิติธรรม

ผู้บริหารไม่ควรเลือกใช้งาน หรือเลือกปฏิบัติในแต่ละบุคคล ผู้บริหาร ควรบริหารด้วยหลักเหตุผล ไม่ควรบริหารด้วยอารมณ์เท่านั้น ผู้บริหารควรมีความยุติธรรม มีมาตรฐานเดียวกัน ไม่มีเส้นสาย ควรปรับปรุงข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ให้ทันสมัยและควรมีการกระจายอำนาจการบริหารงาน ไม่ควรมีศูนย์อำนาจอยู่เพียงแค่ผู้บริหารเพียงผู้เดียว

#### 4.2 ด้านหลักคุณธรรม

ควรมีการยกเลิกระบบอุปถัมภ์ และพิจารณาตามผลงานและความสามารถ ควรเสริมสร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงานด้วยความทุ่มเท และเสียสละ ควรให้ความเสมอภาคแก่ข้าราชการทุกคน ควรมีการอบรมในเรื่องคุณธรรมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอและการทำงานควรมีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน

#### 4.3 ด้านหลักความโปร่งใส

ควรมีการตรวจสอบได้ในทุกกรณี ควรมีการบริหารงานอย่างโปร่งใส ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ควรมีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ในทุกหน่วยงาน

#### 4.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม

บุคลากรหรือข้าราชการมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น แต่ไม่ค่อยรับความสนใจเท่าที่ควร ควรให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน ชุมชน เพื่อการสร้างสรรค์งานที่ดีต่อไป

#### 4.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ

ควรมอบหมายงานในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน และความเหมาะสมในตำแหน่งงาน ควรช่วยกันรับผิดชอบทรัพย์สินของหน่วยงานเสมือนทรัพย์สินของตัวเอง บุคลากรทุกคนควรมีความรับผิดชอบในการทำงาน เช่น การตรงต่อเวลา การตัดสินใจที่ถูกต้อง เป็นต้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นบุคลากรทุกคนควรมีความรับผิดชอบร่วมกัน

#### 4.6 ด้านหลักความคุ้มค่า

ผู้บริหารควรยึดหลักธรรมาภิบาลอยู่เสมอ การปฏิบัติงานควรอยู่บนความไม่ประมาทเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่ควรนำวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานไปใช้

ส่วนตัวและควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่พอใช้ได้อยู่เสมอ เพื่อความคุ้มค่าในการทำงาน

## อภิปรายผล

การอภิปรายผลในการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจ มาอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก ทำให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาให้ดี มีประสิทธิภาพ ทำให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำเร็จตามเป้าหมาย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

### ด้านหลักนิติธรรม

จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านหลักนิติธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04) ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ทำตามความรู้ความสามารถที่เหมาะสม เป็นไปตามระเบียบของทางราชการและตามเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานและการบริหารกิจการนักเรียน เป็นไปตามระเบียบของทางหน่วยงาน โดยมีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการซึ่งเน้นความเป็นธรรมตามระเบียบของทางราชการ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเคารพกฎ ระเบียบ และกฎหมาย การบริหารงานธุรการ การเงิน งบประมาณ พัสดุ เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ การบริหารตามหลักนิติธรรมนี้ เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียน ปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สร้างความเป็นระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ทุกคนยอมรับกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้กำหนดขึ้นร่วมกันโดยเฉพาะผู้บริหาร

สถานศึกษา จะต้องคอยกำกับดูแลส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ อันจะส่งผลให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอลิมชัย สมท่า (2547 : 57) ได้ศึกษาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด

#### ด้านหลักคุณธรรม

จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านหลักคุณธรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94) ผลการค้นพบดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรม ให้การสนับสนุนบุคลากรอย่างทั่วถึง บุคลากรของโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมีคุณธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แก่นักเรียนตามนโยบายของหน่วยงาน นอกจากนี้ก็ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน โดยใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักคุณธรรม มีภาวะเป็นผู้นำ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา จะเห็นได้ว่าทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน ให้ความสำคัญในการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ในสถานศึกษา การบริหารตามหลักคุณธรรม นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการบริหารองค์กรและสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักคุณธรรมนี้เป็นสำคัญ ให้ความรักความเมตตา เห็นอกเห็นใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความขยันอดทน ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรในสถานศึกษา อันจะส่งผลให้บุคลากรตั้งใจปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราการ บุตรโยจันโท (2538 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดของบุคลากรในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดด้าน

#### ด้านหลักความโปร่งใส

จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านหลักความโปร่งใสโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08) ผลการค้นพบแสดงให้เห็นว่า การบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน มีการเปิดเผยต่อคณะบุคลากรและผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร

และครูผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องหลักความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารงานให้ความไว้วางใจมอบหมายงานที่สำคัญต่างๆให้ครูผู้สอนร่วมกันรับผิดชอบ โดยเฉพาะเรื่องงบประมาณต่าง ๆ มีการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามากที่สุด การบริหารงานตามหลักความโปร่งใส มีความสำคัญไม่น้อย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใช้หลักธรรมข้อนี้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ

#### ด้านหลักการมีส่วนร่วม

จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านการมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18) ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญของโรงเรียน มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนในการนำเสนอผลงาน เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการกุศลของโรงเรียน ส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นทีม เป็นการช่วยส่งเสริมสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จในการทำงาน หรือมีอุปสรรคในการทำงานน้อยลง ทำให้สุขภาพขององค์กรเข้มแข็งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิษฐ์ หิรัญวงษ์ (2541 : 76) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานโดยบุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการประชุมปรึกษาหารือ การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวิจารณ์และร่วมรับประโยชน์อันเกิดจากงาน ทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจ มีขวัญกำลังใจในการทำงานดีขึ้น

#### ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม

จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10) ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนมีกิจกรรมหรือแผนงานที่เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม ใส่ใจในปัญหาของครูและนักเรียน ให้บริการต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยความรับผิดชอบต่อสนองความต้องการของบุคลากรในโรงเรียน การปฏิบัติงานของครูผู้สอน คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อ

การปฏิบัติงานร่วมกัน ทำให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกียรติยศ เอี่ยมคงเอก (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในทรรคนะบุคลากรในโรงเรียนโพธิ์นิมิตรวิทยาคม จังหวัดนันทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

### ด้านหลักความคุ้มค่า

จากการศึกษา พบว่า ผู้บริหาร คณะครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 2 ด้านหลักความคุ้มค่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน มีการรณรงค์ให้ครูผู้สอน นักเรียน ร่วมกันประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ ผู้บริหารมีการจัดสรรบุคลากรในโรงเรียนมีความเหมาะสมและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่ มีการบริหารงบประมาณอย่างคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ได้รับ และปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาคำพิง อธิปัญโญ (เพ็ญภู) (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิมิ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรของโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

### ข้อเสนอแนะ

#### 1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับเรื่องหลักนิติธรรม เช่น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย เขต 2
- 1.2 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับคุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน ในการบริหารงานโรงเรียน
- 1.3 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับเรื่องความโปร่งใส เช่น มีการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสาร มีความไว้วางใจในการบริหารโรงเรียน
- 1.4 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วม เช่น มีการเสนอความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน
- 1.5 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับเรื่องมีความรับผิดชอบ เช่น มีความกระตือรือร้น ในการแก้ไขปัญหา เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้ายอมรับผลที่เกิดจากการกระทำของตนเอง



1.6 ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับเรื่องความคุ้มค่า เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์และยั่งยืน

1.7 ควรนำผลการศึกษานี้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการวางแผนการปฏิบัติงาน พัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

## 2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรให้มีการจัดการประชุมสัมมนาในโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารมาประกอบการอธิบายผลจากการวัดเชิงปริมาณร่วมด้วย เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีการใช้หลักธรรมาภิบาลเหมือนหรือแตกต่างกันกับการวิจัยในครั้งนี้

2.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม  
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY